

PROMOTOR:

PARTNEŔI:

Fundación Secretariado Gitano (FSG)

Španìlsko
Ahijones, s/n
28018 Madrid. España
Tel.: 34 91 422 09 60
Fax: 34 91 422 09 61
www.gitanos.org

Komise pro rovné zacházení, Severní Irsko - Equality Commission for Northern Ireland (ECNI)

7-9 Shaftesbury Square
Belfast/BT2 7 DP
Tel.: 92890500572
Fax: 02890329227
www.equalityni.org

Úřad parlamentního zmocněnce pro lidská práva a národnostní menšiny, Maďarsko - Office of the Parliamentary Commissioner for the Rights of National and Ethnic Minorities

Nádor u. 22
1051, Budapest - Hungria
Tel.: 36 1 475 7149 / 36 1 475 7253
Fax: 36 1 269 3542
www.obh.hu

Národní Rada pro boj s diskriminací, Rumunsko - National Council for Combating Discrimination (CNCD)

Pta. Walter Maracineanu, nr. 1-3, sect.1
Bucarest - Rumania
Tel.: 40 21 312 65 78
Fax: 40 21 312 65 79
www.cncd.org.ro

Romské centrum pro sociální intervenci a studia (Romani CRISS) - Roma Centre for Social Interventions and Studies (Romani CRISS)

Buzesti street, no 19, district 1
Bucarest, code 011011 - Rumania
Tel.: 4 021 231 41 44
Fax: 4 021 231 41 44
www.romanicriss.org

Kancelář Rady vlády ÈR pro záležitosti romské komunity

Nábø. Edvarda Benese 4
Praga 118 00 - Repùblica Checa
Tel.: 420 296 153 573
Fax: 420 224 946 615
www.vlada.cz

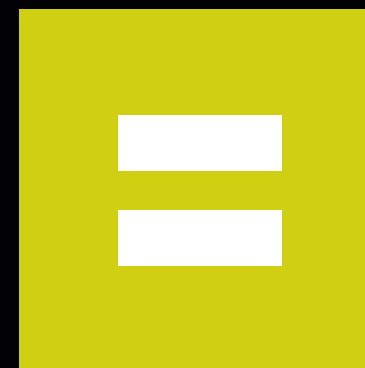
Úřad vysokého komisaře pro imigraci a národnostní menšiny (ACIME) Portugalsko - High Commissariat for Immigration and Ethnic Minorities (ACIME)

Rua Álvaro Coutinho, 14
1125-025 Lisboa - Portugal
Tel.: 351 21 810 61 00
Fax: 351 21 810 61 17
www.acime.gov.pt

FINANCOVÁNÍ:

V BOJI PROTI DISKRIMINACI ROMÙ A TREVELLERÙ VE VZDÌ LÁNÍ A ZAMÌ STNÁNÍ

EDICE:
Fundación Secretariado Gitano
Ahijones, s/n - 28018 Madrid
Tel.: 91 422 09 60
Fax: 91 422 09 61
E-mail: gitanos@gitanos.org
Internet: www.gitanos.org

TISK A GRAFICKÝ DESIGN:
MINIM Comunicación

ISBN:

Upozornění:

© FSG
2006 Madrid
Pracovní materiál c.:

Tato publikace byla vydána s finanční podporou Evropského společenství. Názory v ní obsažené vychází z projektu Roma EDEM a nemusí se shodovat s oficiálním stanoviskem Evropské komise.

ÚVOD

- Projekt Roma EDEM 2
- Příručka Příkladů Dobré Praxe Roma EDEM 3

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

- Program ACCEDER (Španělsko) 6
- Asistent pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním (česká republika) 10
- Integrovaný Centrální Program Zaměstnanosti pro Romy (Maďarsko) 14
- Romské děti se chtějí učit (Rumunsko) 18
- Program Sociální Podpory Romů (Portugalsko) 22
- Toybox – Rozvoj dětí předškolního věku prostřednictvím hry (Severní Irsko - Velká Británie) 26

Romové žijí jako etnická menšina ve všech zemích EU. Po rozšíření Unie o země střední a východní Evropy představují zhruba deset milionů lidí. Romové jsou marginalizovanou skupinou a jejich diskriminace je jednou z hlavních překážek jejich zapojení do společnosti a plného užívání občanských práv. V posledních letech byla vypracována řada studií, které poukazují na značné rozdíly mezi Romy a ne-Romy v klíčových oblastech jako je vzdělání, pracovní příležitosti a zdravotní péče. Snahy překlenout tyto nerovnosti většinou nebyly natolik komplexní a efektivní, aby umožnily řešení dlouhodobých strukturálních problémů.

Přes zdokonalení právních nástrojů v jednotlivých zemích i v rámci celé EU, které mají zajistit rovné šance, může být antidiskriminační legislativa účinná jen tehdy, pokud účinně fungují podpůrné mechanismy. V tomto ohledu se projekt Roma EDEM snaží snížit existující disproporci mezi antidiskriminační legislativou a praxí jednotlivých institucí a zároveň usiluje o to, aby se problematika Romů a Travellerů stala součástí evropské politické agendy. Pro dosažení tohoto širšího cíle byla v rámci projektu realizována řada školicích aktivit a aktivit usilujících o zvýšení povědomí o dané problematice, zejména v oblasti monitoringu antidiskriminační legislativy a strategií uplatňovaných na místní úrovni ve vzdělávání a zaměstnanosti. Projekt zároveň podporuje sdružení Romů a Travellerů v zúčastněných zemích (Španělsko, Maďarsko, Portugalsko, česká republika, Severní Irsko - Velká Británie a Rumunsko) a ve všech aktivitách kombinuje místní přístup s přístupem na evropské úrovni. Nositelem projektových aktivit je mezinárodní uskupení pěti specializovaných státních institucí prosazujících politiku rovných příležitostí a dvou nevládních organizací s bohatými zkušenostmi v boji proti diskriminaci.

Aktivity naplánované na dvouleté realizační období projektu zahrnují (i) semináře na téma rovných příležitostí ve vzdělání a zaměstnání v každé ze zúčastněných zemí; (ii) mezinárodní seminář o monitoringu antidiskriminační legislativy a politiky; (iii) vytvoření a distribuci materiálů s informacemi o problematice rovných příležitostí a příkladech dobré praxe v angličtině, španělštině, portugalštině, češtině, maďarštině, rumunštině a romštině.

Více informací naleznete na stránce www.gitanos.org/romaedem

Vzhledem k časté diskriminaci Romů a Travellerů v oblasti vzdělání a zaměstnání má podpora příkladů dobré praxe podstatný význam jak pro samotné Romy a Travellery, tak pro širší veřejnost, včetně zaměstnavatelů a pedagogů.

Výměna příkladů dobré praxe proto byla jednou z hlavních částí programu Mezinárodního semináře o monitoringu antidiskriminační legislativy a politik se zaměřením na romskou komunitu a Travellery, který se konal 24. a 25. listopadu 2005 v Madridu. Setkání se zúčastnilo přes 90 politiků, mezinárodních expertů, včetně zástupců nevládních organizací, romské komunity a romských občanských sdružení z České republiky, Maďarska, Portugalska, Rumunska, Severního Irsku a Španělska.

Druhý den semináře byly prezentovány příklady dobré praxe ve veřejné a občanské sféře v oblasti zaměstnanosti a vzdělání, z nichž naši partneři vybrali šest, které byly zařazeny do této průručky s cílem identifikovat jejich hlavní rysy, klíčové předpoklady úspěchu a potenciální přenositelnost.

Cílem průručky je nabídnout užitečné nástroje v podobě úspěšných a přenositelných modelů v oblasti podpory rovných příležitostí. Příklady ze Španělska, Portugalska a Maďarska se zaměřují na podporu přístupu Romů k zaměstnání. Příklady z Rumunska, České republiky a Severního Irsku řeší dostupnost vzdělání pro Romy a zdůrazňují potřebu věnovat větší pozornost kulturní rozmanitosti ve školách.

Společné prvky všech uvedených příkladů dobré praxe, které z nich činí úspěšné modely přenositelné v podobných podmínkách, lze shrnout následujícím způsobem:

- **Integrované přístupy:** úspěšné programy byly navrženy tak, aby braly ohled na celkovou situaci Romů a věnovaly zvláštní pozornost vztahu mezi sociálním vyloučením a diskriminací v jednotlivých oblastech (zaměstnanost, vzdělání, bydlení, právo, sdělovací prostředky atd.).
- **Angažování a posílení romské komunity a organizací:** všechny projekty kladou důraz na účast samotných Romů při přípravě a následné realizaci projektových aktivit.

- **Interkulturní pracovní týmy:** zejména v úvodní fázi, kdy se formovaly pracovní týmy, se projekty zaměřily na posilování kontaktů, rozvíjení komunikace a spolupráce mezi Romy a ne-Romy, což přispělo k vytvoření interkulturního prostředí.
- **Cílené, leč nesegregované služby:** výše popsaný integrovaný, mainstreamový přístup a interkulturní prostředí byly doplněny o cílené, flexibilní a na míru šité metody, nástroje a poskytované služby pro romskou komunitu. Tento přístup na bázi kulturní rozmanitosti se snaží vyhnout jakékoliv etnické segregaci.
- **Vytvoření modelů:** programy vytvořily vzorové modely pro romské studenty, jejich rodiny a uchazeče o zaměstnání s cílem zlepšit jejich situaci ve vzdělání, postavení na trhu práce a zvýšit jejich celkovou životní úroveň.
- **Silné partnerství:** byla navázána partnerství s institucemi veřejné správy v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání na celostátní, regionální a zejména místní úrovni. Na partnerských programech se podílely nevládní neziskové organizace, pedagogičtí pracovníci, rodiny, odborové svazy, podniky a další veřejné i soukromé subjekty, mimo jiné také v oblasti zdravotnických služeb, výkonu práva a další.
- **Sběr dat:** všechny programy přispěly ke sběru dat o situaci romské menšiny v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti, na základě kterých je možné přehodnotit a zefektivnit strategie boje proti diskriminaci a sociálnímu vyloučení.
- **Přenositelnost:** programy mohou sloužit jako vhodné modely pro všechny evropské země, které se potýkají s problémem omezeného přístupu Romů ke vzdělání, rekvalifikacím a pracovním místům. Programy lze upravit tak, aby řešily sociální nerovnosti a postavení i jiných marginalizovaných nebo diskriminovaných skupin ve společnosti, jako jsou například osoby se zdravotním postižením, uprchlíci a další.

- **Antidiskriminační zaměření:** všechny programy obsahují antidiskriminační části se zvláštním zaměřením na ideologické prvky vyvolávající diskriminaci (předsudky, stereotypy), faktory působící překážky rovnoprávnosti a komunikační propast mezi Romy, Travellery a zbytkem společnosti.

Oblast	Zaměstnanost
Organizace	Secretariado Gitano Alapitvány
Země	Spanyolország
Obecný Cíl	Zlepšit přístup romské populace k získání standardního vzdělání a zaměstnání.

Stručný Popis Program ACCEDER je multiregionální antidiskriminační program financovaný z Evropského sociálního fondu, který usiluje o zlepšení přístupu romské populace ke vzdělání a zaměstnání hlavního proudu. Program je realizován v letech 2000 až 2006 prostřednictvím 46-ti specializovaných pracovišť, která používají metodu individuálních komplexních plánů vedoucích k zaměstnání klienta. Pracoviště dále prosazují společně s romskou komunitou proaktivní politiku zaměstnanosti.

Individuální komplexní plány se zaměřují na rozvoj a zlepšení zaměstnatelnosti klientů prostřednictvím integrovaného vzdělávání a školení. Klienti si osvojují profesní a sociální dovednosti a znalosti, které jim pomáhají lépe se uplatnit v zaměstnání. Zároveň zdokonalují své jazykové dovednosti i schopnosti chápat cíle svého zaměstnavatele. Tyto principy jsou realizovány formou odborného vedení, školení a pracovního zařazení (informační servis, monitoring, poradenství, rekvalifikační kurzy, školící aktivity přizpůsobené romské komunitě). Současně probíhá průběžný průzkum trhu práce a konkrétní aktivity vedoucí k zprostředkování pracovního místa (analýza pracovních příležitostí, podpora klienta při přijímacím řízení atd.).

Podpora proaktivních strategií zaměřených na romskou populaci v praxi znamená, že jsou podporovány služby v rámci komunity a rozvíjeny pracovní příležitosti, které s těmito službami úzce souvisí (jedná se především o sociální služby v oblasti vzdělání, zdravotní péče a kultury). Do těchto strategií dále patří školení a zvyšování povědomí o dané problematice mezi sociálními pracovníky, zdůrazňování významu odborné kvalifikace a zaměstnání mezi Romy, technickou asistenci pro státní správu a sociální instituce a rozvoj studií a analýz pro hlubší pochopení Romů ve Španělsku.

- Ke konci prosince 2005 prošlo individuálními programy zaměstnanosti 28 231 osob, z nichž 14 742 získalo pracovní místo.
 - Ve 190 kurzech bylo poskytnuto přes 160 000 hodin rekvalifikací.
 - Program byl realizován na 45 místech ve 13 regionech celého Španělska.
 - Přímý dopad na zaměstnanost a zaměstnatelnost romské populace.
 - Zvýšení povědomí o potřebě přizpůsobit systémy rekvalifikací a zprostředkování zaměstnání specifickým potřebám romské komunity.
 - Zjištění případů diskriminace a podpora jejím obětem.
 - Sběr dat o zaměstnanosti Romů
- Integrovaný přístup a dlouhodobé plánování.
 - Angažování a posílení romské komunity a neziskových organizací.
 - Vyváženost ekonomické a sociální perspektivy.
 - Interkulturní pracovní týmy.
 - Cílené, leč nesegregované služby
 - Schopnost přizpůsobit metodologii a nástroje specifickým potřebám.
 - Silné partnerství a přímé zapojení cílové skupiny a jejich institucí do projektových aktivit.
 - Individuální plány zaměstnanosti (pro oblast odborné kvalifikace a nalezení pracovního místa).
 - Celostátní rozměr.
 - Využití Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

**Hlavní Výstupy
Projektu**

Klíčové Aspekty

Antidiskriminace Zaměstnání

ACCEDER díky neustálému kontaktu s firmami a zaměstnavateli aktivně přispívá k vyvracení stereotypů o Romech v zaměstnání. V tomto ohledu program rozvíjí vztahy mezi romskými a neromskými zaměstnanci a zaměstnavateli. Prostřednictvím individuálních komplexních plánů zaměstnanosti bojuje proti strukturálním bariérám, jimž Romové čelí na trhu práce, zvyšuje možnosti jejich uplatnění v zaměstnání a zajišťuje jejich přístup ke standardním pracovním místům a odborným rekvalifikacím.

Program též přispěl k identifikaci případů diskriminace, z nichž některé byly zveřejněny v pravidelné roční zprávě FSG nazvané Diskriminace a romská komunita, a zajistil podporu obětem při obhajobě jejich práv prostřednictvím právního poradenství, mimosoudního vyjednávání a přímého zastupování u soudu. Případové studie umožnily hlubší analýzu dynamiky diskriminace, již jsou vystavováni Romové při hledání zaměstnání. V neposlední řadě projekt pomáhá při získávání přesných dat o zaměstnanosti Romů publikovaných například ve Zprávě FSG o zaměstnanosti, která obsahuje aktuální údaje o podepsaných pracovních smlouvách, pracovním zařazení a poměru pohlaví umístěných klientů, nebo v komparativní studii Romská populace a zaměstnanost.

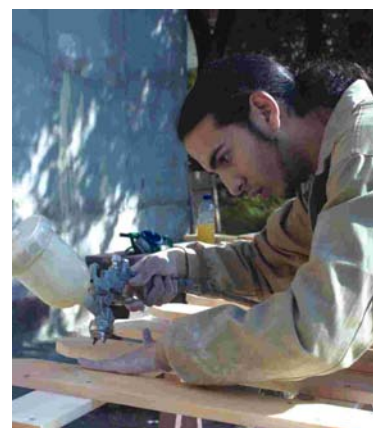
Partnerství

Projekt spolufinancuje více než 100 jednotek veřejné správy na úrovni státu, krajů i obcí a soukromými subjekty. Na partnerství se aktivně podílí soukromý podnikatelský sektor (3 000 společností), romská občanská hnutí, sítě sociálních partnerů, sdělovací prostředky a další organizace.

Přenositelnost

ACCEDER může sloužit jako model obzvláště vhodný pro země střední a východní Evropy, neboť je postaven především na sociální integraci, spíše než na otázkách kulturní identity. Projekt se snaží zlepšit životní podmínky romské komunity jejím zapojením do rekvalifikačních kurzů a zajištěním přístupu k standardním pracovním místům. Rozvojová banka Rady Evropy proto podepsala smlouvu s FSG o poskytování technické asistence projektům usilujícím o zlepšení životních podmínek romské komunity v zemích střední a východní Evropy.

Program by se nicméně mohl stát modelem i pro jiné země či regiony s odlišnou sociální a kulturní charakteristikou, kde se jistá část populace

(další menšiny, emigranti atd.) potýká s omezeným přístupem ke vzdělání a s nedostatkem pracovních příležitostí. Vzhledem k rozsáhlosti programu je klíčem jeho úspěchu správné řízení a koordinace. Jen tak lze takový systém uplatnit v řadě dalších projektů v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti a sociální intervence.

Co se týče integrovaného přístupu jednotlivých činností, programy fungují na bázi multiregionální strategie, což znamená, že berou v potaz zvláštnosti a specifické potřeby každého území. Vycházejí přitom ze společných prvků tak, aby bylo možné zajistit snadnou přenositelnost těchto programů.

Belén Sánchez Rubio, Koordinátor Programu ACCEDER
belensanchez@gitanos.org
www.gitanos.org

Kontakt

Asistent Pedagoga

Oblast	Vzdělání
Organizace	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Země	Česká republika
Obecný cíl	Zajištění individuálního přístupu k dítěti ve škole; spolupráce s rodinou; zajištění znalosti kultury a prostředí, z kterého dítě pochází.

Stručný Popis Funkce asistenta pedagoga pro děti se sociálním znevýhodněním vznikla z původní funkce romský pedagogický asistent. První romský pedagogický asistent začal pracovat v roce 1993. Nejprve byli asistenti financováni z projektů neziskových organizací. Od roku 1998 začala být tato funkce financována MŠMT ČR ze státního rozpočtu a byla ošetřena usnesením vlády ČR, později Metodickým pokynem MŠMT ČR.

Od 1.1.2005 jsou asistenti pedagoga definováni školským zákonem. Stali se pedagogickými pracovníky a jsou tedy financováni ze státního rozpočtu, z finančních prostředků určených na pedagogické pracovníky. Důvodem zavedení této funkce bylo vytvoření rovných příležitostí pro dosažení vzdělání pro všechny žáky - poskytnutí takové formy výuky, která reflektuje žákovy vzdělávací potřeby. Hlavním cílem práce asistentů je tedy poskytnout podporu dětem z kulturně či sociálně odlišného prostředí. Asistenti pedagogů pro děti se sociálním znevýhodněním pracují většinou na školách s vysokým počtem romských žáků a většinou jsou sami Romové (velmi dobře znají místní komunitu či z ní pocházejí). Asistenti mají do školy přinést znalost zvyků a prostředí, z kterého žáci přicházejí.

Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou: pomoc žákům při adaptaci na školní prostředí, pomoc při překonání komunikačních bariér, pomoc pedagogům při výchovné a vzdělávací činnosti, a pomoc při spolupráci s rodinami žáků a komunitou, ze které žák pochází. Asistenti pedagogů tedy spolupracují s pedagogy při přímé pedagogické činnosti ve třídě a vedle toho vykonávají i práci přímo v komunitě. Asistenti jsou často spojovacím článkem mezi rodinou a školou. Asistent romského původu má pro děti další velký význam, a to jako jejich vzor, přímý důkaz toho, že i Rom může dosáhnout dobrého zaměstnání. Velmi důležité je vzdělávání asistentů pedagoga, ale také pedagogů, kteří s nimi ve třídě spolupracují, viz. odstavec Přenositelnost.

- V současné době pracuje v ČR přes 300 asistentů pedagoga u dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním, většina z nich je romského původu.
- Díky této funkci a vzdělávacím programům se dala příležitost Romům získat zaměstnání ve školství, současně s příležitostí ovlivnit vzdělávací proces v ČR tak, aby vycházel vstříc dětem, žákům a studentům z romské komunity.
- Práce asistentů velmi příznivě působí na vztah žáků a jejich rodin ke škole (z toho vyplývá snížení absence žáků, vyšší školní úspěšnost...apod.).
- Jsou vytvořeny vzdělávací programy:
 - pro asistenty, kteří zajišťují potřebnou kvalifikaci pro odbornou práci asistenta.
 - orientované na spolupráci pedagog – asistent a na celý pedagogický tým.
- Zapojení zástupců romské komunity do vzdělávacího systému v ČR.
- Interkulturní pedagogický tým.
- Individuální práce s dítětem a jeho rodinou.
- Zohlednění specifických vzdělávacích potřeb dítěte a specifík spolupráce s rodinou.
- Vytváření vzoru pro romské děti.

Přítomností asistenta pedagoga romského původu se dostává do pedagogického týmu kulturní odlišnost, díky které se pak ve škole vytváří styl výuky, který je orientovaný na vzdělávací potřeby romských žáků (výukové metody, styl komunikace s žáky a jejich rodiči, odbourání jazykové bariéry apod.) Přítomnost asistenta pedagoga romského původu v pedagogickém sboru vede ke snižování předsudků a zažitého

**Hlavní Výstupy
Projektu**

Klíčové Aspekty

**Antidiskriminační
Zaměření**

stereotypního přístupu k Romům. Předsudky se odbourávají díky vlastní zkušenosti ze spolupráce s Romem, ale také díky seminářům, kterým pedagogové společně s asistenty prochází.

Zavedením této funkce do škol byla podpořena zaměstnanost Romů, kteří jsou, pokud jde o diskriminaci, jednou z nejvíce ohrožených skupin na trhu práce.

Partnerství S funkcí asistenta pedagoga je spojená nezbytná spolupráce mezi školami, krajskými úřady, magistráty/městskými úřady, vzdělávacími institucemi a nevládními neziskovými organizacemi.

Přenositelnost Zkušenosti s funkcí asistenta pedagoga – systém financování, spravování agendy, zavádění této funkce ve škole by mohly být velmi dobře využitelné pro ostatní země střední a východní Evropy. Dobře přenositelné mohou být vytvořené vzdělávací programy určené pro asistenty a s nimi spolupracující pedagogy, které se snaží reflektovat reálné vzdělávací potřeby. Přínosné mohou být zkušenosti spojené s výběrem vhodného uchazeče pro tuto funkci. Velmi důležitá je příprava a proškolení celého pedagogického týmu před zavedením této funkce, hlavně tehdy, pokud

jde o asistenta romského původu. Začínající asistent potřebuje ke své práci důvěru ostatních pedagogů. K tomu jsou vhodné protipředsudkové tréninky a semináře zaměřené na pochopení významu funkce asistenta pedagoga. Tyto zkušenosti se promítají do vzdělávacích programů:

- Nová škola, o.p.s (www.novasskola.org)
 - Tandem (kurz zaměřený na spolupráci a komunikaci pedagog asistent pedagoga).
 - Každoroční Celostátní setkání asistentů pedagogů (přednášky a dílny).
- Step by Step ČR, o.s. (www.sbscr.cz)
 - Kukadla-Jakhora (projekt zaměřený na zvýšení počtu romských dětí navštěvujících mateřskou školu a na zavádění asistentů pedagoga do mateřských škol – série seminářů + terénní práce).
 - Podpora romské integrace (metodika spolupráce pedagog - asistent pedagoga ve třídě: vytvořeny školící manuály a příručky).
 - Protipředsudkové vzdělávání (trénink zaměřený na rozpoznání předsudků a jejich odbourání).
- Pedagogicko-psychologická příprava asistentů pedagoga (kurz pro získání kvalifikace pro práci asistenta pedagoga)
 - Kabinet multikulturní výchovy - Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně (www.ped.muni.cz/wsoedu/kmv).
 - Humanitas-Profes, o.p.s. (www.humanitas-profes.cz).
 - Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR (www.ipppcz).
 - Krajské vzdělávací a informační centrum Moravskoslezského kraje (www.kvic.cz).
- Středoškolský obor: Pedagogika pro asistenty ve školství
 - VOŠ, Střední pedagogická škola a Obchodní akademie Most (www.vos-oamost.cz).
 - Střední škola prof. Zdeňka Matějčka – Ostrava- Poruba (www.skolspec.cz).

Markéta Šobrová. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
 Marketa.Sobrova@msmt.cz

**Kontaktní osoba
 na MŠMT ČR**

Integrovaný Centrální Program Zaměstnanosti Pro Romy

Oblast	Zaměstnanost
Organizace	Úřad práce župy Pešť
Země	Maďarsko
Obecný Cíl	Cílem programu je oslovit, vyškolit a najít zaměstnání znevýhodněným Romům a dalším nezaměstnaným žijícím v podobných podmínkách
Stručný Popis	<p>Integrovaný centrální program zaměstnanosti pro Romy, který funguje od roku 2003, nabízí Úřadu práce župy Pešť možnost realizovat rekvalifikační školení a aktivity spojené s hledáním pracovních příležitostí v osmi lokalitách vždy pro skupinu 15-ti až 25-ti nezaměstnaných.</p> <p>Po výběru účastníků jsou ti, kteří se rozhodnou programem zúčastnit, zaměstnáni ve veřejném sektoru po maximální dobu dvou let. Aby se předešlo ekonomickým problémům zapříčiněným nárůstem životních nákladů, je po dobu trvání projektu poskytnuta až 90-ti procentní podpora v oblasti veřejných prací. Během zaměstnání absolvují účastníci komplexní školení. Kromě tradičních personalistických prvků a motivačního tréninku obsahuje školení aktivity, které pomáhají zvyšovat životní standard a podporují zdravý životní styl. Jsou při nich třibeny nejen osobní dovednosti, ale též tzv. "kolektivní charakteristika", přičemž partnerské organizace (instituce podporující rodinu, policie atd.) obohacují program o další složky.</p>
Hlavní Výsledky	<ul style="list-style-type: none">• Implementace programu na 7 úřadech práce v 8 lokalitách župy Pešť s celkovou účastí 653 osob (z toho 284 ženy).• Rekvalifikace šitá na míru potřebám pracovního trhu, realizovaná integrovanou metodou, s účastí 216 lidí.• Individuální přístup a brzké umístění 370 osob na primárním trhu práce.• Sledování dalšího průběhu zaměstnání: 21% osob si pracovní místo udrželo po dobu delší než šest měsíců.

- Zlepšení postavení účastníků na trhu práce a zvýšení jejich celkové životní úrovně.
- Pozitivní sociální odezva a renomé u romské komunity, které zvýšilo zájem Romů o program.
- Pravidelné kulturní programy rozvíjející romskou kulturu a identitu (literární a čtenářská setkání, diskuse u kulatého stolu).
- Integrovaný přístup v organizaci a poskytovaných službách.
- Cílená, leč nesegregovaná školení a služby.
- Zaměření na komplexní a harmonický rozvoj osobnosti.
- Rekvalifikace šitá na míru potřebám pracovního trhu a schopnostem účastníků.
- Kolektivní program: účast dalších organizací.
- Individuální přístup, flexibilní a adaptované služby.
- Podpora umístění účastníků na primárním trhu práce a zajištění stálého zaměstnání.
- Organizace kulatého stolu s partnerskými romskými organizacemi jako základu pro sociální dialog.

Klíové Aspekty

Boj proti diskriminaci byl vytyčen jako základní princip partnerských organizací projektu. Ve fázi vytváření a realizace projektu bylo dohlíženo zejména na to, aby nikdo z cílové skupiny nebyl diskriminován kvůli svému etnickému původu, věku nebo pohlaví. Zvláštní důraz byl kladen na ty aktivity, které měly zvýšit povědomí o právních otázkách. Projekt poskytl zaměstnavatelům i zaměstnancům příležitost vytvořit si celkovou představu o antidiskriminačním zákonu, konkrétně ustanoveních týkajících se diskriminace v přístupu k zaměstnání.

**Antidiskriminace
Zaměření**

Vedle boje proti diskriminaci měl projekt poukázat na ekonomické výhody rovného zacházení pro oblast podnikání. Z etnicky a sociálně rozmanité skladby zaměstnanců totiž mohou podnikatelé a firmy v dlouhodobém horizontu profitovat. Navíc lze sledovat mírnou změnu v chování spotřebitelů využívajících určité služby. Čím dál více zákazníků věnuje pozornost pozadí nebo kontextu produktů a služeb, které si kupují, zajímá je, od koho si je kupují a jak byly vyprodukovány. Obecně lze sledovat tendenci nekupovat výrobky, které byly vyrobeny v rozporu s principy ochrany životního prostředí, a nevyužívat služeb, při nichž dochází k porušování lidských práv zaměstnanců. Skupiny takto uvažujících spotřebitelů nejsou zanedbatelné, tvoří poměrně velký trh, který by bylo možné oslovit zacílenou strategií.

Partnerství

- Policejní ředitelství župy Pešť
- Maďarský červený kříž župy Pešť
- Regionální výzkumné a vývojové centrum BME (Budapešťská technická a ekonomická univerzita)
- Státní úřad zdravotní péče a Hygienická stanice župy Pešť
- Národní veřejné fondy zaměstnanosti
- Regionální pracovní a školicí středisko v Kécskemétu
- Intervenční centrum trhu práce v Budapešti
- Úřady místní samosprávy
- Městské rady
- Nezisková organizace Érd (stavebnictví)
- Služby pro podporu rodiny
- Místní romské samosprávy

Integrovaný centrální program zaměstnanosti pro Romy, realizovaný na místní úrovni Úřadem práce župy Pešť lze, při zohlednění místních specifik, přizpůsobit pro jakýkoli jiný region nebo město. V Maďarsku byl program již rozšířen na župu Jász-Nagykun-Szolnok, ale stejně snadno jej lze aplikovat i v jiných zemích, zejména pak v zemích střední a východní Evropy, kde lze dosáhnout stejné úrovně místního partnerství a angažování různých organizací.

János Lengyel, ředitel Úřadu práce župy Pešť
lengyelj@lab.hu
www.afsz.hu

Přenositelnost

Kontakt

Romské Dìti Se Chtìjí Uèit

Oblast	Vzdělání
Organizace	Romské centrum pro sociální intervenci a studia – Romani CRISS Románie
Zemì	Rumunsko
Obecný Cíl	Zlepšit přístup Romů k středoškolskému vzdělání
Stručný Popis	<p>Na základě zkušeností, které získala Romani CRISS prostřednictvím svých vzdělávacích aktivit realizovaných v romských komunitách, můžeme potvrdit, že romští rodiče a studenti nevěděli o podporovaných místech, která jsou vyčleněna pro romské studenty na středních školách a středních odborných učilištích na základě vyhlášky ministerstva. V důsledku nedostatečné informovanosti nebylo o tato místa včas požádáno, a proto zůstala nevyužita.</p> <p>Z uvedených důvodů bylo cílem této iniciativy zajistit lidské zdroje, které by:</p> <ul style="list-style-type: none">• na místní úrovni šířily informace o strategiích zaměřených na vzdělávání romských dětí;• vytvářely modely pro podporu romských dětí;• angažovaly nejrůznější sociální činitele (rodiče, učitele, středoškolské pedagogy a ředitele škol) při realizaci vyrovnávacích opatření pro romské děti. <p>Za tímto účelem byla po celé zemi zřízena Informační a poradenská centra pro Romy, která zahájila informační kampaň zaměřenou na studenty a jejich rodiny s cílem informovat o vyrovnávacích akcích vyhlášených Ministerstvem školství a výzkumu.</p> <p>Tato centra byla zřízena na místech vybraných Romani CRISS. Následně byli vybráni poradci, podepsány partnerské smlouvy se základními školami a romskými sdruženími a zajištěno vybavení prostor. Dále byla definována struktura center, která zahrnovala zástupce romské organizace, učitele a zástupce reprezentujícího zájmy rodičů.</p>

Kromě poskytování informací o vzdělávacích strategiích zaměřených na romskou komunitu, spočívajících především v poskytování poradenství při vyplňování přihlášek, udržovala centra kontakt s řediteli středních škol, výbory rodičů a romskými komunitami. Pracovníci center také doprovázeli romské studenty na veřejná setkání, kde byla udělována podporovaná místa. Obecně lze říci, že centra sloužila jako prostředník mezi školou a romskou komunitou.

- Projekt byl realizován ve 13 župách Rumunska.
- Přímý dopad na Romy a jejich přístup ke vzdělání.
- Bylo informováno přes 2 100 romských studentů.
- Více než 723 dětem byly poskytnuty rady, jak požádat o podporované místo
- Zjištění případů segregace a diskriminace ve školách.
- Vytvoření modelů na podporu romských studentů.
- Angažování komunity a místních představitelů v podpoře romských studentů, změna postoje romských rodičů ke škole.
- Vytvoření lidských zdrojů pro šíření informací o vzdělávacích strategiích pro romské děti na místní úrovni.
- Zlepšení kontaktů a celkové komunikace mezi nevládními neziskovými organizacemi a dalšími subjekty působícími na místní úrovni (školními inspektoráty, základními a středními školami, rodičovskými výbory a komunitou obecně).
- Odstranění kulturních bariér.

Během projektu byly vytvořeny vysoce efektivní techniky sběru dat o diskriminaci na místní i regionální úrovni. Díky trvalému vztahu

Hlavní Výsledky

Klíčové Aspekty

Antidiskriminační Zaměření

s komunitou bylo možné identifikovat a řešit konkrétní případy segregace a diskriminace bez zbytečného prodlení. Schopnost reagovat na tyto případy se zvýšila díky bezprostřednímu kontaktu s komunitami (lidské zdroje dostupné v reálném čase, nízké náklady na intervenci). Případy byly řešeny jak mimosoudním vyjednáváním, tak soudní cestou, tedy podáním žaloby. Konečně bylo možné sledovat naplňování kompenzačních opatření vyplývajících z rozhodnutí soudů nebo mimosoudních dohod ve všech případech zjištěné diskriminace.

Projekt má navíc přímý dopad na romskou populaci, neboť zlepšuje přístup Romů ke vzdělávacím službám a jejich účast v rumunském vzdělávacím systému.

Informační a poradenská centra rovněž umožnila nastavit standardní přijímací zkoušky tak, aby odpovídaly specifikům romské komunity.

Partnerství Projekt stavěl na širokém partnerstvím a angažovanosti další subjektů, mezi nimiž lze zmínit:

- Ministerstvo školství a výzkumu
- Župní školské inspektoráty
- Pedagogy a ředitele škol
- Romské nevládní neziskové organizace
- Rodiče

Informační a poradenská centra lze považovat za pozitivní zkušenost, neboť zlepšují přístup k informacím a zajišťují tak větší dostupnost kvalitního vzdělání. Tato iniciativa může být přejata Ministerstvem školství a výzkumu a ve větším měřítku aplikována na celonárodní úrovni, zejména pak v lokalitách, kde tento projekt nebyl dosud realizován.

Iniciativu lze navíc dále rozvést a využít k podpoře dostupnosti vzdělání pro Romy i v některých dalších zemích, obzvláště pokud existují specificky nastavené systémy subvencovaných míst nebo vyrovnávací opatření pro romské studenty. Stejně dobře lze ale projekt využít i pro poskytování obecných informací o problematice vzdělávání Romů.

Georgiana Mihai, Koordinátorka Projektu
georgiana@romanicriss.org
www.romanicriss.org

Přenositelnost

Kontakt

Program Sociální Podpory Romů

Oblast	Zaměstnání
Organizace	Santa Casa da Misericórdia de Lisboa. (SCML)
Země	Portugalsko
Obecný Cíl	Podpora sociální reintegrace mladých Romů prostřednictvím profesních a vzdělávacích kurzů
Stručný Popis	<p>Program rozvíjí řadu aktivit určených pro mladé Romy, ale i ne-Romy, kteří předčasně ukončili školní docházku. Program se snaží integrovat a podporovat účastníky v jejich osobnostním rozvoji a při zajištění budoucnosti prostřednictvím několika strategických kroků, které jim mají pomoci v boji proti diskriminaci a vyloučení ze společnosti. Prostřednictvím tvůrčích strategií se program snaží propojit rekvalifikační kurzy s profesionální prací (různé úrovně truhlářských, krejčovských, kuchařských a cukrářských kurzů).</p> <p>Před-profesní příprava pro děti a mládež ve věku 12 až 14 let usiluje o rozvoj osobnostních kompetencí, jako předpokladu pro úspěšný vstup do vlastního rekvalifikačního kurzu. Kurzy připravují uchazeče na to, aby se dokázali přizpůsobit výukovému procesu, osvojili si pravidla a dokázali se začlenit do skupiny svých vrstevníků. Projekt chce nabídnout řešení těm žákům, kteří předčasně ukončili školní docházku, aniž by dosáhli nějaké kvalifikace. Díky kurzům si mohou žáci kvalifikaci doplnit, čímž se předchází jejich vyloučení ze společnosti.</p> <p>Metoda programu bere v potaz základní kvalifikaci jednotlivých účastníků, jejich etnickou i kulturní charakteristiku, konkrétní charakter vzdělání, kognitivní vývoj a schopnosti učení. Schopnost individua vnímat pozitivní hodnoty a osobnostně se rozvíjet má, vedle schopnosti konstruktivně integrovat rozdíly, zásadní význam při budování respektu k osobní identitě.</p>
Hlavní Výsledky	<ul style="list-style-type: none">• Integrace mladých Romů, kteří předčasně ukončili školní docházku bez jakékoli kvalifikace, do alternativního vzdělávacího systému.• Přímý dopad na mladou romskou populaci, zejména s ohledem na zlepšení jejich profesionální kvalifikace a příležitosti uplatnění na trhu práce.

- Zlepšení přístupu účastníků k občanským právům a povinnostem.
- Rekvalifikační kurzy byly nabídnuty více než 600 mladým Romům, z nichž 65 získalo odbornou kvalifikaci.
- Během roku 2005 bylo poskytnuto přes 4 600 hodin odborné výuky v pěti různých kurzech.

- Angažování a posílení romské komunity.
- Práce v terénu s rodinami účastníků zdůrazňující význam jejich angažovanosti ve výukovém procesu.
- Individuální přístup ke všem účastníkům.
- Cílené, flexibilní a adaptované služby.
- Pozornost věnovaná kulturní rozmanitosti.
- Finanční zajištění školení, stravování a dopravy pro účastníky.
- Psychologicko pedagogická podpora.
- Využití Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF).

Program aktivně přispívá k odbourávání stereotypů spojovaných s romskou komunitou tím, že podporuje vztahy mezi mladými Romy a ne-Romy navštěvujícími rekvalifikační kurzy v interkulturním prostředí. Kurzy jsou doplněny neformálními programy, v nichž se diskutuje o problémech rasismu, diskriminace, sociálního vyloučení a xenofobie. Při rekvalifikacích je kladen důraz na kulturní rozmanitost, zejména pak na romskou kulturu a tradice. Vzdělání a odborné rekvalifikační kurzy jsou nepochybně významným krokem ke zlepšení přístupu ke vzdělání a k uplatnění občanských práv, přičemž konečným cílem je zajistit mladým Romům lepší přístup k pracovním místům, neboť právě v této oblasti jsou vystaveni značené strukturální diskriminaci.

Klíové Aspekty

**Antidiskriminace
Zaměření**

Program udržuje stálý kontakt se společnostmi a zaměstnavateli, s nimiž dříve navázal partnerské vztahy, s cílem odstranit diskriminační bariéry, které brání Romům v přístupu na trh práce, zvýšit jejich pracovní příležitosti a profesionální rozvoj. Kromě samotného rozvoje vzdělávání je součástí antidiskriminačních aktivit i terénní práce s rodinami.

Partnerství

- Školy
- CPCJ
- Institut pro sociální integraci

- Služby SCML
- Soudní dvůr pro rodinné záležitosti a nezletilé

Sociální program na podporu Romů může sloužit jako model snadno aplikovatelný i v jiných podmínkách, neboť vychází ze sociální integrace, a staví především na odborných rekvalifikačních kurzech a běžné nabídce pracovních příležitostí.

Přenositelnost

Zkušenost s multikulturními školicími středisky, která zvyšují povědomí učitelů o adaptaci žáků ve škole a o jejich sociálním kontextu; vytvoření individuálních kvalifikačních programů a učebního kurikula podle schopností jednotlivých žáků; zavedení nových metodologií do rekvalifikačního procesu, to vše může být přizpůsobeno a použito jakoukoli organizací, jež pracuje s etnickými menšinami a dalšími komunitami vyloučenými ze společnosti.

Carla Coelho, Koordinátorka PPSC
carlamcoelho@scml.pt

Kontakt

Toybox – Rozvoj Předškolních Dětí Prostřednictvím Hry

Oblast	Vzdělání
Organizace	Organizace "Save the Children"
Země	Severní Irsko
Obecný Cíl	Podporovat zapojení dětí Travellerů do mateřských škol a zlepšit jejich vývoj
Stručný Popis	Toybox je rozvojový program zaměřený na děti ve věku do 4 let a jejich rodiče z irské komunity Travellerů (pozn. překl.: program probíhá v rámci národních standardů „Early Years“ – pro bližší informace v angl. navštivte). Aktivity programu probíhají přímo v rodinách. Cílem je informovat rodiče o významu hry pro vzdělávání dětí a odstranit nerovnosti, které pramení z nedostatečné kognitivní, koordinační a sociální výbavy dětí Travellerů. Program zároveň podporuje zapojování dětí Travellerů do mateřských škol.

Od srpna 2003 je Toybox nabízen dětem po celém Severním Irsku organizacemi Save the Children a NIPPA, jež je regionální organizací zajišťující standardy Early Years. Podporu projektu zajišťuje několik místních organizací Travellerů. Impulsem ke spuštění programu v roce 2000 bylo zjištění, že u dětí rodičů z komunity Travellerů existuje třikrát menší pravděpodobnost, že budou navštěvovat nějaký předškolní program, než v případě dětí místních občanů. Tyto děti se pak následně potýkaly s handicapem při začátku školní docházky ve věku 4 let. Jedním z důvodů této situace je nedostatečná důvěra v rodinách Travellerů, že předškolní zařízení poskytnou jejich dětem bezpečné a pozitivní prostředí.

Toybox využívá specifické metodologie pro práci s malými dětmi (v angl.: High/Scope Early Years metodology). Pracovníci programu rozvíjí schopnosti dítěte pomocí hry. Každý týden přicházejí přímo do rodin a přinášejí s sebou vhodné hračky a pomůcky, které dětem pomáhají rozvíjet jemnou motoriku, smyslové funkce, tvořivost a sociální schopnosti. Hračky a pomůcky jsou vždy po nějaké době obměňovány. (Pozn. překl. - viz:). Zapojením rodičů do procesu hry program přispívá k budování jistoty a důvěry. V konečném výsledku byly ukázány vzdělávací příležitosti i samotným rodičům, díky kterým lépe pak pochopí proces učení a vzdělávání svých dětí.

- Od roku 2003 poskytl program Toybox podporu 270 dětem ve věku do 4 let, což je zhruba 65% dětí z komunit Travellerů v daném věkovém rozmezí.
- I když je projekt řízen z centra, konkrétní aktivity s cílovou skupinou probíhají regionálně a je tedy možné poskytovat některým dětem služby i v případě, že se jejich rodina odstěhuje na jiné místo v Severním Irsku.
- Podle vládní statistiky se během doby trvání projektu účast dětí Travellerů v předškolních vzdělávacích institucích zvýšila z 46% na 69%.
- U dětí výrazně vzrostly sociální schopnosti, schopnost koordinace a koncentrace.

Hlavní Výsledky

Klíčové Aspekty

- Rodiče získali větší důvěru ve význam hry a uvědomili si příležitosti pro vlastní vzdělávání.
- Předškolním vzdělávacím institucím byla poskytnuta odborná školení, která jim umožnila získat lepší porozumění a respekt ke kultuře Travellerů.
- Vláda vyjádřila své uznání zapojením projektu Toybox do grantového programu pro děti a mladistvé.
- Vůbec první rozvojový program pro Travellery v Severním Irsku, který má regionální rozměr.
- Poskytování služeb přímo v domácím prostředí dítěte.
- Snaha přesvědčovat rodiče, aby umístili děti v integrovaných předškolních zařízeních.
- Důraz na sběr dat, měření a výsledky v protikladu k obdobným službám poskytovaným Travellerům v Severním Irsku.
- Nebývalá stabilita a vysoké nasazení týmu jsou odrazem toho, jak silné rodiče z řad Travellerů vnímají význam této iniciativy.

Antidiskriminace Zaměření

Program byl úspěšný v tom, že více rodičů motivoval, aby své děti zapsali do předškolních zařízení a tím snížili šíři jejich handicapu při nástupu školní docházky. Program též rozšířil přístup Travellerů ke vzdělání a zvýšil jejich účast na vzdělávacím procesu jejich dětí. Klíčovým prvkem tohoto procesu bylo poskytnout kulturní a antidiskriminační školení učitelům v předškolních zařízeních a zajistit tak náležité prostředí pro děti. Program usiluje o další monitoring případných případů diskriminace v oblasti předškolní přípravy. Strategické řízení zajišťuje organizace Save the Children a NIPPA, hlavní regionální nevládní organizace podporující výchovu malých dětí.

V současné době se uvažuje o zapojení přední dublinské nevládní organizace pro Travellery, Pavee Point, do podpory strategického řízení, kde by nahradila nefunkční organizaci Traveller Movement NI.

Operační skupina je tvořena dvěma strategickými partnery, šesti místními nevládními organizacemi Travellerů, zástupci zdravotně sociálních pomocníků a učitelů.

Program je aktuálně vyhodnocován. Stejně tak se připravuje manuál zachycující zkušenosti z přípravy a realizace programu. Dosud byly vytyčeny dvě otázky, které bude potřeba detailně prozkoumat: za prvé, jak docílit, aby Travelleri přijali program, včetně jeho řízení za vlastní, za druhé, jak a zda lze program individuální výuky předškolních dětí v domácím prostředí přizpůsobit a použít i v případě jiných marginalizovaných skupin, například dětí se zdravotním postižením, emigrantů a politických uprchlíků. Je tedy třeba prozkoumat přenositelnost programu jakožto kulturně podpůrného a antidiskriminačního modelu poskytování služeb, které klientům pomáhají v přístupu k jejich právům.

David Simpson, Zástupce ředitele organizace. Save the Children
d.simpson@savethechildren.org.uk
www.savethechildren.org.uk.

Partnerství

Přenositelnost

Kontakt